

УДК 342: 477

КОСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ В УРАЇНІ

Автор – Сергій Бахтіаров¹, студ. гр. ПУА-22мп
Науковий керівник – д. н. держ. упр., проф. каф. українознавства,
документознавства та інформаційної діяльності Галина Євсєєва²
¹bsv241172@gmail.com, ²yevsieieva.@pdaba.edu.ua
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Постановка проблеми. Загально відомо, що Конституція України є основним законом держави та має найвищу юридичну силу. Її норми є нормами прямої дії, в той час як інші нормативно-правові акти мають прийматися на основі Конституції і повинні відповідати їй.

Комунікаційні процеси посідають важливе місце в житті людини і суспільних інститутів, оскільки соціальна система не тільки є організованим цілим, подібно індивідууму, але і... «скріплюється в ціле системою зв'язку»..., володіючи «динамікою, у якій кругові процеси зворотного зв'язку відіграють важливу роль» [7, с. 5].

Аналіз попередніх досліджень. Висвітлення цієї проблеми знайшло своє відображення у низці робіт науковців, котрі досліджують проблеми публічного управління, зокрема проблеми комунікації в публічному управлінні [2; 4–7].

Метою дослідження є спроба окреслити основні конституційні положення щодо комунікаційної діяльності органів публічного управління.

Виклад основного матеріалу. Згідно Академічного тлумачного словника української мови: комунікація (латинське *communicatio*, від *communis* – «роблю загальним, зв'язую, спілкуюся») – 1) шлях повідомлення, зв'язок одного місця з іншим; 2) спілкування, передача інформації від людини до людини – специфічна форма взаємодії людей у процесах їхньої пізнавально-трудової діяльності, що здійснюється головним чином за допомогою мови (рідше за допомогою інших знакових систем) [1, с. 254].

Нова філософська енциклопедія пропонує таке визначення: «Комунікація (від лат. *communicatio* – повідомлення, передача) – спілкування, обмін думками, відомостями, ідеями і т. ін.; передача того чи іншого змісту від одного утворення (колективного або індивідуального) до іншого через знаки, зафіксовані на матеріальних носіях. Як наукова комунікація, так і комунікація в інших сферах (наприклад, у мистецтві, літературі, побутових або виробничих взаєминах), є соціальним процесом, що відтворює суспільну структуру і виконує в ній об'єднувчу функцію» [8].

Управлінські комунікації – це стійкі соціальні взаємодії і взаємозв'язки учасників управлінської системи, що представляють собою комплекс комунікативного обміну повідомленнями, знаннями, інформацією для розв'язання управлінських завдань, цілей, стратегій. Це – універсальна система, що відтворює впорядкованість управлінського соціального процесу, організовує і актуалізує процес управління в комплексі взаємодії адміністративних і політичних організацій з соціумом [https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/monodrupradmin_513.pdf]

Комунікативна діяльність у публічному управлінні в Україні регламентується значним за своїм обсягом масивом законодавчих і нормативно-правових актів, які в свою чергу повинні опиратися на засади Конституції України [3].

У Конституції України базовою для інформаційно-комунікативної сфери є стаття 34, яка гарантує кожному право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, а також право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Однак ця ж стаття містить і застереження про те, що здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя

Крім того, Конституція України містить ще низку статей, що унормовують окремі аспекти, пов'язані з комунікативною діяльністю у публічній сфері загалом, та мають неодмінно враховуватися під час здійснення публічного управління.

Зокрема, стаття 10 визначає, що державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом. Стаття 15 обумовлює політичну, економічну та ідеологічну багатоманітність суспільного життя в Україні, визначає, що жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова, забороняє цензуру, гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України. Стаття 32 гарантує, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки,

економічного добробуту та прав людини. Також кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею. Кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації. Стаття 36 визначає, що громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи неналежність до політичних партій або громадських організацій. Усі об'єднання громадян рівні перед законом. Стаття 38 Конституції України фіксує право громадян брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Стаття 40 гарантує всім право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь встановлений законом строк. У статті 39 визначено право громадян збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. У статті 50, де закріплено право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля, гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена. Стаття 54 гарантує громадянам свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Стаття 57 гарантує кожному право знати свої права і обов'язки. Закони та інші нормативно-правові акти, що

визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом. Стаття 63, таке право закріпила Конституція України.

Ніхто не може бути примушений давати показання та пояснення проти себе, членів своєї сім'ї, які можуть бути покладені в основу обвинувачення у вчиненні злочину.

Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є не чинними.

Висновок. Як підсумок зазначимо, що Конституція України гарантує і забезпечує основні права і свободи громадянина України щодо реалізації його права на інформацію і забезпечує відповідальність органів публічного управління щодо порушення цих прав.

Список використаних джерел

1. Академічний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/komunikacija>
2. Запровадження комунікацій у суспільстві. За заг. ред. Н. К. Дніпренко, В. В. Різуна Київ : ТОВ «Вістка», 2009. 56 с. URL: http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/publikationen/Com_politics_FINAL.pdf
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/aws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Лашкіна М. Нові підходи до комунікації в публічному просторі державного управління. *Публічне управління : теорія та практика*. № 1 (13). 2013. URL: [http://kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/1/02.pdf3\)/2013](http://kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/1/02.pdf3)/2013)
5. Лиллекер Д. Политическая коммуникация. Ключевые концепты. Пер. с англ. С. И. Остнек. Харків : Изд-во «Гуманитарний Центр», 2010. 300 с.
6. Литвинова Л. В., Збираник Ю. В. Теоретичні аспекти розвитку комунікації в органах публічної влади в Україні. *Державне управління : теорія та практика*. 2015. № 2. С. 4–11. URL: http://www.e-patp.academy.gov.ua/2015_2/3.pdf
7. Почепцов Г. Нові комунікативні можливості у сфері державного управління. URL: <http://svita.mediasapiens.ua/material/8049>
8. Філософський-енциклопедичний словник. URL: <https://kph.ffs.npu.edu.ua/2010-05-18-20-16-54/144-2010-05-19-14-52-45>